

הכותל אינו ראוי לטומאה, שהרי נגע שהופיע על השיש אינו מטמא⁽¹¹⁾,

וכן אם אחד מקירותיו מחופה⁽¹²⁾ בסלע, או אחד מקירותיו מחופה בלבנים, או אחד מקירותיו מחופה בגושי עפר, הרי הבית טהור,

שדוקא כאשר נראה הנגע על האבנים הבית טמא, אך כאשר נראה על שיש, או על סלע, או על לבנים שנעשו בכבשן, אינם נחשבים לאבנים לגבי טומאת נגעי בתים, ואינם מטמאים,

וכן כאשר נראה הנגע על גושי עפר, אין זה נחשב כעפר לגבי טומאת נגעי בתים, [שדוקא טיח נחשב לעפר], והרי הבית טהור⁽¹³⁾.

ואף באופן ששאר קירות הבית אינם מחופים, והנגע נראה בהם על האבנים, מכל מקום הבית טהור, שהרי אין בבית ארבעה קירות שראויים להראות בהם הנגע.

בית שלא היו בו אבנים או עצים או עפר, שאינו ראוי לטומאה מפני שלא יכול להתקיים בו דין נתיצה, ונראה בו

שאינן צריך שיהא רוב הכותל מדבר שראוי להראות בו נגע, (שהרי אין צריך יותר משתי אבנים בכל כותל), אלא שיהא רוב הכותל מדבר שראוי להיות טמא].

11. הר"ש והרא"ש כתבו, שהשיש אינו ראוי להראות בו הנגע, ומשמע שמצד המציאות אין דרך נגע לבא בשיש. אך ברמב"ם משמע שהשיש לא נחשב לאבן לגבי זה, ולכן אינו מטמא. והקשו על זה הרש"ש והתפארת ישראל מהפסוק "ואבני שיש", ומבואר שגם שיש נחשב לאבן? ותירצו, שכיון שיש לו שם לוואי, ואינו נקרא אבן סתם, אינו נחשב לאבן לגבי טומאת נגעי בתים.

12. כן פירשו התפארת ישראל והחזון איש [ט ד], שגם לגבי סלע ולבנים ועפר, מדובר באופן שהכותל רק מחופה בהם, ולא מדובר באופן שכל הכותל הוא מסלע לבנים ועפר. ולדעת הרמב"ם מוכרחים לפרש כך, כי אם מדובר באופן שכל הכותל מסלע או מלבנים, מדוע לא נקטה המשנה חידוש גדול יותר, שאפילו כותל מעצים ועפר אינו מטמא, עד שיהיה בו

אבנים, ועל כרחך מדובר באופן שהיו בכותל אבנים, אלא שהם מחופים בדבר שחוצץ בין הנגע לאבנים.

אך לדעת שאר הראשונים, שאם נראה הנגע על העצים והעפר הוא מטמא, אין הכרח לפרש במשנה שהכותל מחופה בהם, אך כן הוא האמת, שאפילו אם יש בכותל אבנים, הרי הסלע והלבנים חוצצים בין הנגע לאבנים, וזה לא נחשב שהנגע נראה על האבנים. ובאמת הר"ש כתב "ואחר מהם הסלע", ודייק המים טהורים, שמדובר שהכותל עצמו הוא הסלע, ולא במחופה בסלע, וכתב לבאר, שיש חילוק בין שיש לסלע ולבנים ועפר, מפני שהדרך הוא לצפות את הכותל בשיש, אך אין הדרך לצפות את הכותל בסלע או בלבנים או בגושי עפר. וכונתו לומר, שאם יחפה בהם את הכותל, הרי זה נחשב כדבר נפרד מהכותל, וכיון שבכותל יש אבנים עצים עפר, אין החיפוי מגרע את הטומאה, וכמו שאם יחפה את הכותל בקישוטים ותמונות וכדומה, שזה לא יחשב שהכותל לא ראוי לטומאה.

13. "עפר" הנאמר בנגעי בתים היינו טיח, שזה

נגע⁽¹⁴⁾, ואחר כך הביאו בו אבנים ועצים ועפר ומעתה הבית ראוי לטומאה,

מכל מקום הבית טהור, כיון שבשעה שהופיע הנגע⁽¹⁵⁾, הבית לא היה ראוי לטומאה⁽¹⁶⁾.

עפר המעורב במים, וטחים בו את הכותל, וכן ממלאים בו את הרווח שבין האבנים. אך עפר כברייתו, או סיד [עפר ומים שמעורב בהם גם אבנים קטנות], אינם נחשבים עפר לגבי זה. וראה בקהילות יעקב [סימן לג], שאם ציפה את הכותל בשיכבה דקה של סיד, הרי הנגע שנראה בו מטמא, שהרי שנינו לעיל [פי"א מ"ג], שהבית מטמא אפילו כשהוא צבוע, אף שהצבע אינו ממין המטמא בנגעים, ודוקא שכבה עבה של סיד אינה בטלה לאבן, ואם נראה שם הנגע אינו מטמא.

וברש"ש הקשה, מדוע לגבי כיסוי הדם "עפר" הכוונה עפר כברייתו, ולגבי נגעי בתים הכוונה לטיח? ותירץ, שכל מקום מתפרש לפי הענין שמדובר בו, שלגבי כיסוי הדם צריך שהדם יכוסה בעפר, וזה נעשה יותר טוב בעפר תיחוח, אך לגבי נגעי בתים, הרי משתמשים בעפר בשביל לטוח את הבית, ולכן כאן הכוונה היא לטיח. ועיין בקהילות יעקב שם.

ולגבי "עצים" הנאמרו בנגעי בתים, [שלפי דעת הר"ש, אם נראה בהם הנגע הרי הבית טמא, ולפי דעת הרמב"ם, הם טעונים נתיצה עם האבנים, וכן אינם חוצצים בין הנגע לאבנים], כתב המקדש דוד [נ"ג], שהתוספות והרמב"ם נחלקו לגבי טומאת כלי עץ, האם זה כולל את כל גידולי הקרקע, או שמא, דוקא הקשים של התבואה וכדומה נחשבים לעץ, והוא הדין לגבי נגעי בתים, יהיה את אותו המחלוקת. וראה גם בחזון איש [י"ט] שדן בזה. ולגבי נסרים של עץ, התוספות יום טוב כתב שאינם בכלל עצים, והרש"ש נחלק עליו, והוכיח ממה שלא נקטה המשנה מחופה בנסרים של עץ, משמע שגם זה מטמא.

14. כתב הר"ש, שמדובר שהנגע נראה באבנים או בעצים או בעפר [וכשיטתו, שגם באופן הזה הנגע מטמא], אלא שלא היו שלשתם יחד בשעה שנראה הנגע. אך לשיטת הרמב"ם שדוקא אם נראה הנגע באבנים הנגע מטמא, יש להקשות, היאך יתכן שבשעה שנראה הנגע לא היו אבנים, הרי צריך שיראה הנגע על האבנים? ולפיכך כתב הרמב"ם, שמדובר שלא היה אבנים כשיעור, שהיה רק אבן אחת [כפי שיטת רבי עקיבא שצריכים שיראה הנגע על שתי אבנים, ולפי שיטת רבי ישמעאל, מדובר שלא היה באבן כשיעור משא שני בני אדם]. אך לכאורה עדיין קשה, שכאשר הוסיף עוד אבן, עדיין הנגע הוא על אבן אחת, ואין כאן נגע המטמא כלל, ואם הנגע התפשט גם על האבן השניה, הרי זה נגע חדש שהופיע לאחר שזה ראוי לטומאה?

ועוד כתב החזון איש [ט"א], שמדובר שהיו אבנים רק בקיר שבו נראה הנגע ולא בשאר הקירות, ולכן הבית לא היה ראוי לטומאה בשעה שנראה הנגע, אך לא חסר בעצם הנגע.

15. כתב המשנה אחרונה, שלמדים את זה מהפסוק "כנגע נראה לי בבית", שצריכים שיקדים הבית לנגע, ולכן צריך שיהיו בבית אבנים עצים ועפר קודם שיראה הנגע. ועוד כתב, שאין צריך שיראה הכהן שהאבנים קדמו לנגע, אלא מספיק במה שמעידים לפניו שהאבנים קדמו.

16. וכן פסק הרמב"ם [פי"ד ה"ט], והשיג עליו הראב"ד, שבתורת כהנים ממעטינן מהפסוק "אבניו", ולא אבנים שהכניס לו משבנה, ומבואר, שאפילו אם בשעה שהופיע הנגע כבר

וכן בגד שלא ארג בו שלש על שלש, שאין בו כשיעור בגד הראוי לטומאת נגעי בגדים, ונראה בו נגע, ואחר כך ארג בו שלש על שלש, ומעתה הבגד ראוי לטומאה, מכל מקום הבגד טהור, כיון שבשעה שהופיע הנגע, לא היה הבגד ראוי לטומאה.

אין הבית מטמא בנגעים, עד שיהא בו אבנים ועצים ועפר, אך אם חסר בו אחד משלשתם, אין הבית מטמא, מאחר ולא יוכל להתקיים בו הפסוק "ונתץ את

הבית, את אבניו את עציו ואת כל עפר הבית" (17).

משנה ג:

נאמר בתורה [שם פסוק לז] "וראה את הנגע, והנה הנגע בקירות הבית", ודרשין בתורת כהנים, מאחר ונאמר שתי פעמים "הנגע", ששיעור הנגע בנגעי בתים, הוא כשיעור שני נגעים בשאר הנגעים, ולכן הנגע מטמא רק כאשר יש

היו האבנים בבית, כיון שהם לא היו בשעת בניית הבית אינם מטמאים? [וכבר כתב החזון איש ט ה], שקושייתו היא גם על המשנה, מדוע נקטה המשנה "ונראה בו נגע ואחר כך הביאו בו אבנים", ומשמע שאם נראה הנגע לאחר שהביא את האבנים, אף שהם לא היו בשעת בניית הבית, מכל מקום הבית טמא, והרש"ש תירץ על קושייתו, שיתכן לומר, שהמשנה מדברת באופן שהופיע הנגע באמצע בניית הבית, ובוה יש חילוק אם הופיע הנגע קודם שהביא את האבנים או לאחר מכן, ובתורת כהנים כתוב דין נוסף, שאם גמר כבר לבנות את הבית, והוסיף עוד אבנים, אינם מטמאים בנגעים.

והראב"ד תירץ, שהמיעוט בתורת כהנים הוא רק על הנתיצה, שאין צריך לנתוץ את האבנים שהוסיף בבית לאחר בניית הבית, אך לגבי טומאת הבית, הרי הבית מטמא גם כאשר הופיע הנגע באבנים שנבנו אחר כך. ובכסף משנה כתב שגם דעת הרמב"ם כן, אך הקשה מדוע לא הזכיר הרמב"ם את הדין של התורה כהנים, שאינם צריכים נתיצה? והקשה המים טהורים על תירוץ הראב"ד, איך יתכן לחלק בין הטומאה לנתיצה, הרי כל

המקור שצריכים אבנים זה מהנתיצה, וכמו שבנתיצה צריכים אבנים שנבנו בשעת בניית הבית, כך לגבי טומאה צריכים שיראה הנגע באבנים האלו? ועוד הקשה החזון איש [שם], מה נחשב לגמר הבנין, הרי כל אבן שיוסיף

אחר כך, זה יחשב להמשך הבניה?

ולכן כתבו המים טהורים בשם מרכבת המשנה, והחזון איש, שהרמב"ם פירש את התורה כהנים, שאין כוונתו למעט אבנים שהוסיף לאחר בניית הבית, אלא כמו שפירש הר"ש לקמן [פי"ג מ"ג], שמדובר באבנים שהוסיף שלא לצורך הבית, שאינם נחשבים כחלק מהבית, או כמו שפירש הגר"א על התוספתא, שמדובר במלבנות וסריגי חלונות, שאינם נחשבים חלק מהבית, ומכל מקום, אם בנה אותם בשעת בניית הבית, הרי הם נחשבים כחלק מהבית, ונטמאים עם הבית, אך אם הוסיף אותם אחר כך, אינם נחשבים כחלק מהבית.

17. דין זה כבר שמעין מהדין הקודם, שאם חסר בבית אבנים או עצים או עפר אין הבית מטמא, וצריך עיון מה הוסיפה כאן המשנה?

בבית לכל הפחות ארבע אבנים, בכדי שכל קיר יהיה ראוי לטומאה.

אך רבי עקיבא אומר: הנגע לא מטמא עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים, לא על אבן אחת. לפי שנאמר "וחלצו את האבנים", ומשמע שתי אבנים. ולכן צריך שיראה הנגע על שתי אבנים,

ולכן צריך שיהיה בכל קיר לכל הפחות שתי אבנים, בכדי שכל קיר יהיה ראוי לטומאה⁽¹⁸⁾.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אין הנגע מטמא עד שיראה הנגע כשני

בו אורך שני גריסים, על רוחב גריס⁽¹⁸⁾.

וכמה אבנים יהו בו בבית, ויהא הבית ראוי לטומאה?

רבי ישמעאל אומר: ארבע אבנים, בכל קיר אבן אחת.

רבי עקיבא אומר: שמנה אבנים, בכל קיר שתי אבנים.

שהיה רבי ישמעאל אומר: אין הבית טמא עד שיראה הנגע בשיעור כשני גריסין, על שתי אבנים או על אבן אחת, שגם אם שני הגריסים נראו על אבן אחת הבית טמא. ולכן צריך שיהיה

עוד נגע, זה סימן פשיון גם לנגע הקודם, כמו שכתב החזון איש [ד טז]? ומבואר, שגם לגבי נגעי בתים שיעור הנגע הוא כגריס, אלא שצריכים שיהיו בבית שני נגעים בכדי לטמאות, ורק לענין פשיון מספיק נגע אחד בכדי שיחשב פשיון.

19. כתבו התפארת ישראל והחזון איש [ט ב,ג], שאין צריך שיראה גריס בכל אבן, אלא שהנגע יהיה על שתי אבנים, והוא הדין אם באבן אחד יש גריס וחצי, ובאבן השניה חצי גריס, שהרי כל הענין הוא, שיוכלו לקיים את הפסוק "וחלצו את האבנים", ואם הנגע נראה גם על שתי אבנים, הרי הנגע מטמא.

כתב המשנה אחרונה, שהוא הדין כאשר נראה הנגע על העצים, שצריך שיראה הנגע על שני עצים, [שהוא סובר כדעת הר"ש, שגם כאשר נראה הנגע על העצים הוא מטמא]. אך יש לעיין באופן שנראה הנגע על העפר, איך שייך לומר שיצטרכו שנים?

והחזון איש נקט שלא כדבריו, אלא דוקא

18. הרמב"ם [פי"ד ה"א] כתב שכל השיעורים הלכה למשה מסיני הם, אלא שהסמיכו אותם לפסוקים.

ויש לדון, מדוע הצריכה התורה לגבי נגעי בתים שיעור שני גריסים? האם הביאור הוא, שלטומאת נגעי בתים הצריכה התורה שיהיה בבית שני נגעים, שהבית לא נטמא בנגע אחד אלא בשני נגעים, אך שיעור כל נגע הוא כגריס כמו בכל הנגעים, או שלגבי נגעי בתים חידשה התורה שיעור הנגע הוא גדול יותר, ולא שצריך שיהיו שני נגעים.

והחזון איש [ט ג] נקט כהצד השני, ששיעור הנגע הוא גדול יותר, ואין הכוונה שצריך שיהיו בבית שני נגעים. ולכן צריך ששני הגריסים יהיו רצופים בלא הפסק ביניהם.

ויש לעיין מהמשנה בסוף הפרק, שהפשיון הרחוק מטמא בנגעי בתים בשיעור כגריס. ואם נאמר שלגבי נגעי בתים שיעור הנגע הוא שני גריסים, מדוע מספיק לפשיון הרחוק כגריס, הרי הענין של פשיון הרחוק הוא, שאם נראה

גריסין על שתי אבנים בשני כתלים בזווית, ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס⁽²⁰⁾,

שלא די במה שיראה הנגע בשתי אבנים, אלא הנגע מטמא דוקא כאשר הוא נראה על שתי אבנים שבשני כתלים, וזה יתכן רק בקרן זוית, דהיינו, שמקצת מהנגע בקיר אחד ומקצתו בקיר הסמוך לו⁽²¹⁾.

לפי שנאמר בתורה "קיר", ונאמר "קירות", ודרשינן, איזהו קיר שהוא כקירות, הוי אומר זה קרן זוית, ולכן דוקא באופן הזה הנגע מטמא.

משנה ד:

שיעור העצים שצריכים שיהיו בבית, ויהא הבית ראוי לטומאה, הוא כדי ליתן תחת השקוף, [שיעור העצים שרגילים להניח מתחת למשקוף]⁽²²⁾.

רבי יהודה אומר: כדי לעשות סנדל לאחורי השקוף, [שיעור העצים שרגילים להניח מאחורי המשקוף, בכדי להגן על הדלת]⁽²³⁾.

שיעור העפר הנצרך שיהיה בבית, ויהא הבית ראוי לטומאה, הוא כדי ליתן בין פצים לחבירו, [שיעור העפר שרגילים להניח בין שורות האבנים].

באופן שנראה הנגע על האבנים צריך שיתקיים הפסוק "וחלצו את האבנים" שמשמע שתיים, אך כשנראה על העצים, לדעת הר"ש שהנגע מטמא אין צריך שני עצים.

20. **המים טהורים** דייק מדברי רש"י במסכת סנהדרין ומדברי הר"ש, שסיום המשנה "ארכו כשני גריסים ורחבו כגריס", הוא רק לדעת רבי אלעזר ברבי שמעון, ואף שלכולי עלמא שיעור הנגע הוא בשני גריסים, מכל מקום מה שצריך שהאורך יהיה שני גריסים והרוחב כגריס זה רק לפי רבי אלעזר ברבי שמעון. ונפקא מינה, שאם הנגע יהיה בשיעור שני גריסים לגובה הבית, ושיעור הגריס יהיה ברוחב הבית, הרי הבית טמא, שאין צריך שיהיה דוקא ארכו כשני גריסים. אך מהרמב"ם שהביא כן להלכה דייק, שסיום המשנה הוא לכולי עלמא.

21. **בגמרא במסכת סנהדרין** [עא א] אמרינן, כמאן אזלא הא דתניא "בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות", כרבי אלעזר ברבי שמעון. כלומר, שזה דבר רחוק מאוד, שיראה הנגע

בדיוק בקרן זוית.

ויש להקשות, לפי מה שכתב הרמב"ן בפירושו על התורה, שנגעי בגדים ונגעי בגדים אינם באים על פי דרך הטבע, שאין מציאות של חולי בדבר דומם, אלא שזה נס שלא על פי דרך הטבע. ולפי זה, מדוע פחות מצוי שיראה נגע המטמא בבית לפי רבי אלעזר ברבי שמעון, הרי הנס יוכל להיות במקום המטמא בדיוק כמו במקום שאינו מטמא, שכיון שזה נס הרי הקב"ה יביא את זה במקום המטמא?

ואולי יש לדחוק, שלפי רבי אלעזר ברבי שמעון לא מצוי בית שיטמא בנגעים, מפני שלא מצוי שיהיה בדיוק בקרן זוית שתי אבנים בשיעור משאוי שני בני אדם, וצריך עיון.

22. **ביאר התפארת ישראל**, שרגילים להניח חתיכת עץ קטנה מתחת לדלת, כדי שתסגר היטב בתוך המשקוף, ולא תנוע הדלת ברוח.

23. **ביאר התפארת ישראל**, שבאופן שהדלת גבוהה יותר מהמשקוף, הרי היא נסגרת על

ואם אין בבית עצים ואבנים בשיעור הזה, אין הבית מטמא, כיון שאי אפשר לקיים בבית הזה את הפסוק "ונתן ... את עציו ואת כל עפר הבית"⁽²⁴⁾.

קירות האבוס [חדר שמניחים בו את האוכל של הבהמות], וקירות המחיצה של גינות ופרדסים⁽²⁵⁾, שנראה בהם נגע, אינן מיטמאין בנגעים, מפני שהקירות לא נעשו לצורך שימוש של דיורים⁽²⁶⁾.

בתים שבירושלים ושבחוצה לארץ אינן מיטמאין בנגעים, לפי שנאמר בתורה "כי תבואו אל ארץ כנען", למעט בתים שבחוצה לארץ⁽²⁷⁾.

וכן נאמר בתורה "אחזתכם", למעט בתים שבירושלים, שאינם נחשבים לאחווה של ישראל, כיון שבשעה שחילק יהושע את הארץ, לא חילק את

המשקוף ולא בתוך המשקוף, שהרי הדלת לא נכנסת במשקוף. ובאופן הזה רגילים להניח חתיכת עץ מעל ראש הדלת, כיון שראש הדלת מגולה למעלה מחמת שאינו נכנס בתוך המשקוף, ויוכל להתקלקל מהגשמים, ואותו השיעור של העץ צריך שיהיה בבית. ועוד הביא בשם הגר"א שפירש, שרגילים להניח כעין גגון קטן מעץ מעל פתח החנות לצל, וזהו השיעור הנצרך שיהיה בבית.

24. כתבו הר"ש והרא"ש והרע"ב, שצריכים שיהיה בכל קיר וקיר כשיעור הזה. אך מהרמב"ם משמע, שרק אבנים צריכים שיהיו בכל קיר, אך עצים ועפר מספיק שיהיה בכל הבית כשיעור הזה. ולעיל ביארנו, שהם נחלקו מהו הטעם שצריכים שיהיה עצים ועפר בבית, שלפי הרמב"ם הטעם הוא, שיוכל להתקיים בו הפסוק ונתן את עציו ואת כל עפר הבית, ולפי זה, אין צריך שיהיה בכל קיר, אלא שיוכל להתקיים הנתיצה בבית, אך לפי הר"ש הטעם הוא, שכל קיר צריך שיוכל להראות בו נגע בכל האופנים, ולכן צריך שיהיה בו אבנים עצים ועפר, וכל זה לדעת הר"ש, שאם נראה הנגע בעצים ובעפר הבית טמא, אך לפי הרמב"ם שהבית טהור עד שיראה הנגע באבנים, הרי אין טעם לומר שיצטרפו שיהיה עצים ועפר בכל קיר.

25. כן פירש הר"ש, והקשה התוספות יום טוב, לפי זה, מדוע הקדים התנא אבוס למחיצה, הרי אבוס הוא רק לצורך בהמות? ועוד הקשה התוספות יום טוב בשם המהר"ם, מה שייך לומר "קירות המחיצה", הרי לדעת הר"ש שמחיצה זה קיר יש כאן כפל לשון? וראה תפארת ישראל.

והרמב"ם בפירוש המשנה פירש, שזה בית קטן העשוי לבהמות להגן עליהם מהשמש. וראה בתוספות יום טוב שם, וברש"ש ובתפארת ישראל מה שכתבו עוד לפרש בזה.

26. הרמב"ם [פי"ד הט"ו] כתב, שקירות האבוס וקירות המחיצה שבבית אינם מטמאים, וביאר הכסף משנה, שהמשנה באה לחדש, שאפילו כאשר הקירות של האבוס הם בתוך הבית, כגון שעשה חדר קטן לאבוס בתוך הבית, מכל מקום אין הקירות האלו מטמאות, כיון שהם משמשות את האבוס ולא את הבית. [אך לפי פירוש הר"ש ב"קירות המחיצה", שהם קירות של גנות ופרדסים, לא יתכן לפרש שהם היו בתוך הבית], וראה חזון איש [ט ו].

27. כן כתב הרמב"ם בפירוש המשנה. אך הר"ש והרא"ש והרמב"ם בהלכותיו כתבו, שהבית שבחוץ לארץ אינו מטמא לפי שנאמר

ירושלים לשבטים, אלא היא שייכת לכולם, ולכן זה לא נחשב ל"אחוזתכם".

משנה ה:

כיצד ראיית הבית?

נאמר בתורה [ויקרא יד לה], "ובא אשר לו הבית, והגיד לכהן לאמר, כנגע נראה לי בבית", כלומר, בעל הבית יבא אל הכהן, ויאמר לו שנראה נגע בביתו.

מדייקת המשנה את לשון הכתוב

"כנגע", שמשמע כעין נגע –

אפילו תלמיד חכם ויודע שהוא נגע הראוי לטומאה, לא יגזור [לא יחליט] ויאמר נגע נראה לי בבית, אלא כנגע נראה לי בבית. שבעל הבית צריך לאמר לכהן שנראה בביתו כעין נגע, [בלשון מסופקת], ולא יאמר בלשון ודאי.⁽²⁸⁾

ממשיכה התורה לומר:

"וצוה הכהן ופינו את הבית, (בטרם יבא הכהן לראות את הנגע, ולא יטמא כל אשר בבית, ואחר כן יבא הכהן

שאמרו חכמינו, "למד לשונך לומר איני יודע". וכיון שאינו זקוק לפסוק את הדין, עדיף שיאמר איני יודע.

ב. עוד תירצו הרא"ם והתפארת ישראל, שהתורה הקפידה שינהג הישראל כבוד עם הכהן, שיראה לכהן שהוא פוסק את הדין. [ואף באופן שהכהן עם הארץ, והישראל אומר לו מה הדין, מכל מקום, הישראל לא אומר לו שהנגע טמא, אלא "אמור טמא", והוא נוהג כבוד בכהן, בזה שהוא מראה לכהן שהכל תלוי בו].

ג. עוד תירץ הרא"ם, שהתורה חששה שהכהן ימהר להחליט שזה טמא, מחמת שגם בעל הבית אומר כך, והתורה רצתה שהכהן יראה את הנגע במתינות.

ד. הגבורות ארי תירץ, שאינו יכול לומר שנראה בביתו נגע, שהרי כל זמן שלא טמא אותו הכהן, אין זה נגע, ונאמר בפסוק "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני".

והקשה על זה הקרבן אהרן, מדוע אינו יכול לומר שזה נגע, הרי "נגע" הכוונה למציאות של הנגע, ולא לדין של הנגע, והמציאות קיימת לפני שראה אותו הכהן?

"אחוזתכם", וחוצץ לארץ לא נחשבת לאחוזתכם. וכתב המים טהורים, שנקטו כן בכדי לבאר בדרך קצרה, כיון שגם ירושלים למדים מהפסוק "אחוזתכם", ולא רצו להביא שני פסוקים. אך האמת היא, שהלימוד הוא מתחילת הפרשה, שנאמר "כי תבואו אל ארץ כנען", וכן הוא בתורת כהנים לפנינו. וכתב המים טהורים, שיש נפקא מינה מהיכן למדים את זה, שהרי ארץ סיחון ועוג נתחלקה לבני גד ובני ראובן, וזה נחשב ל"אחוזתכם", ומכל מקום אינה מטמאת מפני שאין זה "ארץ כנען".

28. יש לעיין, מדוע הקפידה התורה שלא יאמר לכהן בודאות שנראה הנגע בביתו, הרי בין כה הטומאה לא תחול על ידי אמירתו, אלא על ידי אמירת הכהן, ואם כן, אין שום משמעות לאמירת בעל הבית? [ובחינוך מצוה קעז כתב, לפי שלכהן ניתן לטמא ולטהר ולא לאדם אחר, וצריך ביאור, שאם הטומאה לא תחול על ידי אמירתו, למה שלא יאמר כן?].

ונאמרו בזה באחרונים מספר תירושים:

א. הרא"ם תירץ בשם רבותיו, על דרך מה

לראות את הבית), כלומר, שהכהן יצוה לבעל הבית לפנות את הבית, לפני שהוא יבוא לראות את הנגע.

מבארת המשנה את דין הפינוי:

אפילו חבילי עצים, ואפילו חבילי קנים הוא צריך לפנות, דברי רבי יהודה.

שהכהן מצוה לבעל הבית, שיפנה את כל תכולת הבית לפני שיבא לראות את הנגע, ואפילו את הדברים שאינם מקבלים טומאה.

רבי שמעון אומר: עסק הוא לפינוי! ?

האם התורה הזיקה אותנו לפנות דברים מהבית ללא תועלת! ? הרי הסיבה שהתורה אמרה לפנות את הבית, הוא בכדי שלא יטמאו החפצים בטומאת הבית, ואם כן, הרי הוא צריך לפנות רק חפצים המקבלים טומאה⁽²⁹⁾.

אמר רבי מאיר: וכי מה מטמא לו, אלו דברים מקבלים טומאה, שהתורה אמרה לפנות אותם?

אם תאמר, כלי עציו ובגדיו ומתכותיו,

ותירץ התוספות **יום טוב**, שאנשים קוראים "נגע" לנגע טמא, ולא למציאות של הנגע, ולכן זה נחשב לשקר.

ה. עוד תירצו התוספות **יום טוב** והמהרש"א [בחידושי אגדות], שלא רצתה התורה שיפתח פה לשטן, שהרי יתכן שעד שיראה הכהן את הנגע, הנגע יכהה ממראיתו, והוא יהיה טהור, ועל ידי שפתח פה לשטן ואמר שזה טמא, הוא יכול לגרום שהנגע לא יכהה.

ו. החזון איש [י ח] כתב, שאם יאמר לו בלשון ודאי, יתחייב הכהן לפסוק כמו שאומר לו, שהרי המצורע נאמן לומר שיש לו נגע, כמבואר לעיל [פ"ב מ"ה], ורק לאמירה צריך כהן. ובאופן שאינו חכם או שראה בלילה, שאינו יכול לפסוק על פי ראייה זו, מכל מקום לא יאמר בלשון ודאי, בכדי שלא יפתח פה לשטן. ונסתפק החזון איש, האם דוקא באמירת המצורע לכהן הקפידה התורה, או שמא, אפילו באמירת המצורע לאדם אחר, ובאמירת אדם אחר לכהן הקפידה התורה שלא יאמר בלשון ודאי.

ויש לעיין, מדוע התורה הקפידה דוקא

בנגעי בתים שלא יאמר בודאות שזה נגע, ולא מצינו שהקפידה כן התורה בשאר הנגעים? ותירץ התוספות **יום טוב**, על פי המבואר בתורת כהנים, שהקב"ה מביא את הנגע תחילה בביתו, ולאחר מכן בבגדיו ובגופו, והתורה הקפידה כן רק על הנגע הראשון, ולא על שאר הנגעים שהופיעו אחר כך. [נמשמע שאם יופיע בתחילה נגע בגופו, הרי גם אז הוא צריך להקפיד שלא לאמר נגע נראה לי].

אך בחידושי מהרי"ח ובתוספות אנשי שם כתבו, שדוקא לגבי נגעי בתים צריך לומר כנגע נראה לי, כיון שהוא צריך לקרא לכהן לביתו, אך בנגעי גופו ובגדיו, אינו צריך לומר לכהן כלום, אלא הוא מראה לו את הנגע.

ובמנחת חינוך [קעז] נסתפק, האם הקפידה התורה שיאמר הישראל דוקא בלשון הזה, או שיכול לרמוז לו שיבא לביתו, וכן בכל אופן אחר, והעיקר שלא יאמר בלשון נגע נראה לי בביתי.

29. כן פירש הר"ש, שרבי יהודה סובר שהוא צריך לפנות את כל תכולת הבית, ורבי שמעון ורבי מאיר סוברים, שהוא צריך לפנות רק את

שהם מקבלים טומאה, ועליהם אמרה התורה שיפנה אותם מהבית בכדי שלא יטמאו,

הרי מטבילין במקוה והן טהורין. וגם אם הם יקבלו טומאה מהבית, הרי יש להם תקנה על ידי טבילה במקוה. ואם כן, לא מסתבר לומר שהתורה הקפידה

הדברים שהם מקבלים טומאה.

והקשה הרע"ב על שיטת רבי יהודה, איך יתכן לומר שהוא צריך לפנות גם דברים שאינם מקבלים טומאה, הרי התורה ממשיכה לומר "ולא יטמא כל אשר בבית", ומבואר שהפינוי הוא בכדי שלא יקבלו טומאה? ותירץ, שהמשך הפסוק בא לומר דין אחר, שהדברים שמקבלים טומאה נטמאים גם כאשר הם היו בבית קודם שהכהן טמא את הבית, וביאר התוספות יום טוב, שכוונתו למה שמרבינן בתורת כהנים, שדברים שהיו בבית בשעה שהכהן מטמא, הרי הם נטמאים מיד, ואין צריך לשהות בכדי אכילת פרס כמו בדברים שנכנסו לבית לאחר שהבית טמא.

וכתב הרע"ב שאין הלכה כרבי יהודה, והטעם הוא, שכיון שרבי יהודה הוא יחיד, ורבי שמעון ורבי מאיר הם רבים, הרי הלכה כרבים.

אכן הגר"א פירש את המשנה באופן אחר, שרבי יהודה סובר, שכל דבר שנמצא בבית בשעה שהכהן מטמא את הבית, הרי הוא מקבל טומאה מהבית, ואפילו דברים שבכל מקום אינם מקבלים טומאה, כאן חידשה התורה, שהכל מקבל טומאה, וכמו שהבית עצמו מטמא אפילו שבכל מקום אינו מקבל טומאה, שהרי אינו כלי, ועוד שהבית הוא מחובר, ולכן הצריכה התורה שיפנה הכל, כדי ש"לא יטמא כל אשר בבית".

ורבי שמעון סובר, שאמנם צריך לפנות הכל, אך אין זה משום טומאה, אלא שהתורה גזרה שהוא צריך לפנות את כל תכולת הבית, ואפילו דברים שאינם מקבלים טומאה, וכפי

שיבואר להלן הטעם בזה, והמשך הפסוק "ולא יטמא כל אשר בבית" זה דין אחר, וכמו שכתב הרע"ב.

ורבי מאיר סובר, שאין צריך לפנות את כל תכולת הבית, אלא את הדברים שמקבלים טומאה בכל מקום. ולפי זה צריך לפסוק הלכה כרבי יהודה, שהרי הלכה כרבי יהודה לגבי רבי שמעון ולגבי רבי מאיר, ואין כאן רבים לגבי יחיד, כיון שכל אחד אמר דין אחר, ויש כאן שלשה שיטות.

והרמב"ם [פי"ד ה"ד] פסק כרבי יהודה, שצריך לפנות אפילו חבילי עצים וקנים, וביאר הכסף משנה, שהרמב"ם סבר שהם לא נחלקו כלל, וכולם מודים לרבי יהודה. וכבר כתב המים טהורים, שלא יתכן לומר שרבי מאיר ורבי יהודה לא נחלקו בדין, שהרי לפי רבי מאיר אינו צריך לפנות את הדברים שאינם מקבלים טומאה, אלא שהרמב"ם סובר, שרבי שמעון בא לפרש את דברי רבי יהודה, שהתורה אמרה שיפנה את כל תכולת הבית בכדי שיתעסק בפיוני, [ואין זה בלשון בתמיה כמו שפירש הר"ש], וכן פירש הראב"ד בפירושו לתורת כהנים, והרמב"ם פסק כרבי יהודה ורבי שמעון לגבי רבי מאיר, כיון שהם רבים. והחזון איש תירץ, שהרמב"ם פירש כמו הגר"א, שישנם שלש שיטות במשנה, ולכן הרמב"ם פסק כרבי יהודה לגבי רבי שמעון ולגבי רבי מאיר.

אכן בתורת כהנים משמע כמו פירוש הר"ש, שרבי שמעון בא לפרש את דברי רבי מאיר, שהרי בתורת כהנים רבי מאיר עצמו אמר "עסק הוא לפיוני", ולא מסתבר לומר

שיפנה אותם, כיון שאין לו הפסד גם כאשר הם יקבלו טומאה⁽³⁰⁾.

אלא על מה חסה התורה, על כלי חרסו, ועל פכו ועל תפיו [סוגים שונים של כלי חרס], שהם מקבלים טומאה, ואין להם טהרה במקוה, והתורה חסה על הכלים הללו שלא יקבלו טומאה מהבית, ולכן אמרה התורה לפנות אותם.

ממשיכה המשנה, ואומרת:

אם כן חסה התורה על ממונו הבזוי [כלי חרס], קל וחומר שהתורה תחוס על ממונו החביב,

אם כן חסה התורה על ממונו, קל וחומר שהתורה תחוס על נפש בניו ובנותיו,

אם כן חסה התורה על ממונו של רשע, [שהנגעים באים על עון של לשון הרע⁽³¹⁾], קל וחומר שהתורה תחוס על

ולטהמאות מהבית.

30. רש"י בפירושו על התורה הוסיף עוד, שאם נאמר שהתורה הקפידה על אוכלים ומשקים, שהם מקבלים טומאה ואין להם טהרה במקוה, הרי הם ראויים לו לאכול אותם בימי טומאתו, ואין לו הפסד כל כך. והקשה המהרש"א [בחידושי אגדות], הרי גם כלי חרס אין לו הפסד, שיוכל להשתמש בהם בימי טומאתו? ותיירץ, שאסור להשהות אותם בביתו, שמא יבא בהם לידי תקלה, מה שאין כן אוכלים ומשקים שמותר להשהות אותם. והקשה על זה המשנה אחרונה, שהאיסור להשהות הוא רק מדרבנן, שמא יבא לידי תקלה, ומהתורה מותר להשהות, וגם מדרבנן יש בזה מחלוקת אמוראים האם אסור להשהות, ומה שייך לומר שבגלל זה התורה אמרה לפנות? ועוד הקשה, מדוע הוצרך רש"י לומר, שיוכל לאכול אותם בימי טומאתו, הרי אם מדובר על תרומה וקדשים, גם בימי טומאתו אסור לאכול אותם, ואם מדובר בחולין, הרי אין שום איסור מהתורה לאכול אותם גם בימי טהרתו?

31. במסכת ערכין [טז א] מבואר שבעה דברים שבעבורם הנגעים באים, לשון הרע, גילוי

שאותו לשון יתפרש בשני אופנים שונים. [ובזה יישב המשנה למלך מדוע פסק הרמב"ם כמו רבי יהודה, שהרמב"ם גרס גם במשנה כמו בתורת כהנים, ולפי זה ישנם רק שתי שיטות]. ולדעת הר"ש, שרבי יהודה מצריך לפנות הכל, מבואר מהרע"ב שאין זה משום שהכל נטמא, שהרי הרע"ב כתב, שהמשך הפסוק "ולא יטמא כל אשר בבית" אינו המשך לרישא של הפסוק, וכן הוא לדעת הגר"א לשיטת רבי שמעון. ומבואר שישנה סיבה נוספת מדוע הוא צריך לפנות את הכל, ומצינו בזה כמה ביאורים:

א. המשנה למלך שם כתב, שזה דין בראיית הכהן, שהתורה גזרה שהכהן יראה את הבית לבד, כאשר הבית פנוי, וכן משמע בתורת כהנים שדורש "ופנו את הבית" – לראות את הפנוי, משמע שזה דין בראיית הכהן.

ב. הראב"ד בפירושו לתורת כהנים כתב, שהתורה רצתה שיחזור בתשובה תוך כדי הפנוי, ועד שיראה הכהן את הנגע, יתכן שכבר יכהה הנגע.

ג. הרש"ש כתב, שהתורה אמרה לפנות הכל, כדי שאם הוא יצטרך חפצים מהבית בזמן ההסגר, שהוא לא יצטרך להכנס לבית

ממונו ועל נפש בניו ובנותיו של צדיק⁽³²⁾.

הבית לראות את הנגע, אם מצא הכהן שהנגע טמא, הרי הוא יסגיר את הבית.

משנה 1:

מבארת המשנה, ואומרת:

לאחר שפינו את הבית, הכהן נכנס אל

אינו עומד בתוך ביתו ומסגיר. לא ילך

בשיטות התנאים במשנה, שלפי רבי מאיר שהפינוי הוא רק בכדי שלא יטמאו הכלים, הרי זה רק היתר, שמותר לו להמתין, אך לפי רבי יהודה שהוא צריך לפנות גם דברים שאינם מקבלים טומאה, הרי זה גזירת הכתוב שהוא צריך לפנות את הבית, ואין זה בכדי שלא יטמאו הכלים, לפי זה הרי זה חובה על בעל הבית לפנות.

ולדעת הגר"א שלפי רבי יהודה הפינוי הוא משום הטומאה, שהתורה חידשה שהכל נטמא מהבית, הרי גם לפי רבי יהודה זה רשות, ורק לפי רבי שמעון זה חובה. [ולפי ביאור הרש"ש, שהטעם שהוא צריך לפנות זה בכדי שלא יצטרך להכנס לבית ויטמא, הרי לכולי עלמא זה רשות].

אך לכאורה בגמרא במסכת מועד קטן [ח ב] מבואר, שגם לפי רבי יהודה זה רק רשות, שבגמרא נחלקו רבי ורבי יהודה מה המקור שממתינים לחתן ולרגל, [כמבואר לעיל פ"ג מ"ב], רבי יהודה לומד מהפסוק "וביום", יש יום שאי אתה רואה, ורבי יהודה לומד מקל וחומר מנגעי בתים, שהתורה אמרה שממתינים עד שיפנה את הבית, ואם לדבר הרשות ממתינים, כל שכן לדבר מצוה, כלומר, לחתן ולרגל. ואמרינן, שרבי יהודה לא דורש כרבי, מפני שאי אפשר ללמוד את כל הנגעים מנגעי בתים, שנגעי בתים חידוש הוא, שהרי מטמא גם עצים ואבנים. ואם נאמר שלפי רבי יהודה דין הפינוי הוא חובה על בעל הבית, הרי לא כתוב כאן כלל שממתינים, ומדוע הגמרא לא אמרה שמהסיבה הזאת הוצרך רבי

ערוית, שפיקוח דמים, שבועת שוא, גזל, גסות הרוח, וצרות עין, וראה במהרש"א חידושי אגדות שם, שזה כנגד שבע סוגי נגעים, בהרת, שאת, שחין ומכוח, קרחת וגבחת, נתקים, בגדים, ובתים, וכל סוג של נגע בא על חטא אחר ראה שם, ולפי זה הקשה המהרש"א במשנתנו, מדוע כתב הרמב"ם שהנגעים באים לשון הרע, הרי נגעי בתים באים על צרות עין? אכן בתוספתא ובתורת כהנים שהובאו בר"ש משמע, שגם נגעי בתים באים על לשון הרע.

וברש"י על התורה כתב על פי המדרש, שנגעי בתים באים לטובת האדם, שהאמוריים הטמינו כסף וזהב בכותלי בתים, ועל ידי שנותן את הבית הרי הוא מוצא אותם. ולכאורה במשנתנו מבואר שהנגעים באים כעונש על האדם? וצריך לומר, שרש"י בא ליישב את לשון הכתוב "כי תבואו אל ארץ כנען, ונתתי נגע צרעת", שמשמע שכאשר יבואו לארץ ישראל יהיה להם צרעת בבית, ולזה פירש שזה לטובתם, אך לאחר הרבה שנים, שכבר גילו את כל המטמונות של האמוריים, הרי זה בא כעונש על לשון הרע.

32. יש לעיין, האם דין הפנוי הוא חיוב על בעל הבית, שהוא חייב לפנות את הבית לפני שהכהן יראה את הנגע, או שמא, אינו חייב לפנות, אלא התורה התירה לו להמתין מלטמאות את הבית עד שיפנה את הכלים, אך אין זה דין וחובה על בעל הבית.

ובמשנה למלך שם כתב, שזה תלוי

הכהן לביתו, ויסגיר משם את הבית⁽³³⁾, ולא עומד בתוך הבית שהנגע בתוכו

והיה ללמוד מפסוק אחר? וכן הקשה המשנה למלך [שם] על הרמב"ם, שהרמב"ם פסק כמו רבי, שהמקור שממתינים לחתן ולרגל הוא מנגעי בתים, שאם המתינה תורה לדבר הרשות קל וחומר לדבר מצוה, ומצד שני פסק הרמב"ם כרבי יהודה, שצריך לפנות הכל, ואף דברים שאינם מקבלים טומאה, והרי לפי זה הפיגוי הוא חובה, ואיך אפשר ללמוד מכאן שמותר להמתין? ולכן כתב, שהטעם שצריך לפנות הכל, אין זה סתם דין פיגוי, אלא שחידשה התורה, שהכל מקבל טומאה [וכמו שכתב הגר"א], ולכן גם לפי רבי יהודה הפיגוי הוא רשות. אך הקשה על זה, שברמב"ם לא משמע שהכל מקבל טומאה, שלגבי טומאת בית המנוגע הזכיר רק אדם וכלים? וכבר תירץ על זה חזון איש [ט י], שדוקא דברים שהיו בבית בשעה שהכהן יטמא נטמאים אף שבכל מקום אינם מקבלים טומאה, אך מה שהכניס לבית אחר כך, הרי דוקא דבר המקבל טומאה בכל מקום מקבל טומאה מהבית.

ועוד הקשה המשנה למלך, שאם נאמר שחבילי עצים וחבילי קנים מקבלים טומאה מהבית, מדוע הוצרכה הגמרא במסכת סוכה לומר, שחבילי עצים פסולים לסיכוך מדרבנן, תיפוק ליה שהם פסולים משום שהם ראויים לקבל טומאה בבית המנוגע? ולשיטות הראשונים הסוברים, שדבר שראוי רק לטומאת נגעים, אינו נפסל לסיכוך, הרי לא קשה כלל, משום שחבילי עצים ראויים רק לטומאת נגעים, אך לשיטות הראשונים הסוברים שגם דבר שראוי לטומאת נגעים בלבד הרי הוא פסול לסיכוך קשה, מדוע חבילי עצים לא יפסלו לסיכוך מהתורה? וראה משנה אחרונה וחזון איש מה שתירצו.

ותירצו השפת אמת [מועד קטן ח א] והעמק ברכה [חול המועד ד], שגם אם נאמר שהתורה הצריכה לפנות את הבית מטעמים אחרים, וזהו חובה על בעל הבית אף בלא דין טומאה, מכל מקום אפשר ללמוד מכאן שממתינים לדבר הרשות, שהרי התורה ממשיכה לומר "ולא יטמא כל אשר בבית", וביאר הרע"ב, שזה דין נוסף, שיפנה את הכלים שמקבלים טומאה כדי שלא יטמאו מהבית, ואם כן יש שתי סיבות לפיגוי, והסיבה השניה שלא יטמא כל אשר בבית היא רשות, ומכאן למדים את דין ההמתנה. וכעין זה כתב החזון איש שם.

33. יש לעיין, כיצד יכול הכהן להסגיר את הבית המנוגע כשהוא נמצא בבית שלו? ותירצו הראשונים במסכת נדרים [נו ב], שהוא יכול להסגיר את הבית על ידי חבל ארוך, או על ידי שליח, [כלומר, שהכהן צריך לסגור את הדלת בעצמו, אלא ששלוחו של אדם כמותו, וראה בתפארת ישראל שדן, האם השליח צריך להיות כהן]. וחידשה התורה, שלכתחילה יעמוד הכהן בעצמו סמוך לפתח הבית.

ורש"י במסכת חולין [י ב] בתחילה כתב, שהפסוק ממעט שהכהן לא ילך לביתו ויחזור להסגיר את הבית, אלא שהוא יסגיר את הבית מיד, ואחר כך כתב רש"י [לגבי שבדיעבד חל ההסגר גם בביתו], שמדובר באופן שהסגיר על ידי חבל ארוך, ועיין במהרש"א שם שרש"י כתב כן לרבנותא, שלכתחילה לא ילך לביתו, אפילו אם יחזור אחר כך להסגיר, ובדיעבד זה חל אפילו אם הסגיר מביתו על ידי חבל ארוך. וראה במים טהורים שיישב את דברי רש"י באופן אחר.

אכן המשנה למלך [פי"ד ה"ה] כתב, שמה

ומסגיר. לא יסגיר הכהן את הבית לפני שיצא מהבית⁽³⁴⁾, כלומר, שיעמוד בסמוך **אלא עומד הכהן על פתח הבית שהנגע בתוכו ומסגיר.**

רק דין לכתחילה. **וברמב"ם** כתב שלא יסגיר הכהן והוא בתוך ביתו, ולא בתוך הבית המנוגע, או תחת המשקוף, אלא בצד הפתח. ואחר כך כתב, שאם עמד תחת המשקוף, או שהלך לביתו והסגיר, הרי זה מוסגר, ולא כתב שאם הסגיר כשהוא בתוך הבית שהוא מוסגר, ודייק **המשנה למלך** שם, שדוקא תחת המשקוף מרבינן שזה חל בדיעבד, אך בתוך הבית המנוגע אף בדיעבד זה לא חל.

וכן מבואר **בתוספות** במסכת נדרים שם, שכתבו שהיה צד לומר שיוכל הכהן להסגיר כשהוא עומד תחת המשקוף. אך לא היה צד שיוכל להסגיר כשהוא בתוך הבית, שהרי צריך הוא לצאת מהבית, כלומר, שכל ענין ההסגר הוא לסגור את הבית, ואם הוא נשאר בתוך הבית, וסוגר את הדלת כשהוא נשאר בפנים, זה לא נחשב להסגר כלל. [אך לדעת המשנה למלך שלא מדובר על סגירת הדלת, לא יתכן לבאר כך, אלא כתב המשנה למלך, שצריך לקיים אף בדיעבד את עיקר הפטוק "ויצא מן הבית", שלכל הפחות יצא מתוך הבית, אף שהוא עומד תחת המשקוף].

וכן משמע **מרש"י** במסכת חולין [י ב], שפירש את הברייתא ומניין שאם הלך לתוך ביתו והסגיר, או שעמד בתוך הבית והסגיר שהסגירו הסגר, וכתב רש"י בתוך הבית היינו תחת המשקוף. ומשמע שדוקא תחת המשקוף מועיל ההסגר, ולא כאשר נשאר הכהן בתוך הבית.

אכן לגירסת **הר"ש** בתורת כהנים מבואר, שאפילו אם עמד בתוך הבית ממש בדיעבד זה מועיל, שהרי הר"ש גרס גם בתוך הבית וגם תחת המשקוף. וכן כתב **המאירי** במסכת חולין שם, וכן דעת **המהר"י קורקוס**.

שאמרה התורה שצריך להסגיר את הבית, אין הכוונה שהכהן יסגור את הדלת, אלא שהכהן יגיד שהבית מוסגר, וזהו ההסגר, ואינו צריך לסגור את הדלת כלל, ואת האמירה הרי הוא יוכל לעשות בכל מקום, ואין צריך להעמיד שהוא הסגיר על ידי חבל ארוך או על ידי שליח. והוכיח כן מהרמב"ם שכתב, שגם בכדי לפטור ולהחליט, צריך שהכהן יצא לפתח הבית, ואם נאמר ככל הראשונים, שמדובר לסגור את הדלת, מניין להרמב"ם שגם לפטור ולהחליט צריך לצאת מהבית, אולי כל מה שהתורה הצריכה לצאת לפתח הבית זה בכדי לסגור את הדלת?! אלא מוכח שמדובר על אמירת הכהן, ולכן אין חילוק בין להסגיר לבין להחליט ולפטור. [והמהר"י קורקוס כתב, שמה שכתב הרמב"ם שגם להחליט ולפטור צריך לצאת מהבית, כתב כן אגב גררא, שהרי ודאי אין צריך לצאת מהבית אלא בכדי להסגיר, ולא בשביל להחליט ולפטור, וזה שלא כהמשנה למלך].

ומדברי הראשונים שהוצרכו ליישב, שמדובר על ידי חבל או על ידי שליח, מבואר שהסגר הכוונה שהכהן יסגור את הדלת, וכמו שכתב **החזון איש** [ג י], אכן טומאת ההסגר חלה באמירת הכהן, ולא בסגירת הדלת, אלא שהוא נחשב למוסגר [לגבי שלא דנים אותו באמצע שבוע] רק מסגירת הדלת, וכמו שכתב החזון איש שם, שישנם שני שלבים בהסגר. והדין שצריך הכהן לצאת לפתח הבית נאמר על סגירת הדלת, ויתכן שאת האמירה יוכל לעשות בתוך הבית, וצריך עיון.

34. בתורת כהנים מבואר, שבדיעבד אם הסגיר אותו קודם שיצא מהבית הרי הוא מוסגר, וזה

לפתח הבית, ויסגיר משם את הבית⁽³⁵⁾. טמא.

שנאמר "ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית, והסגיר את הבית שבעת ימים", מצד אחד משמע בפסוק, שיצא הכהן לגמרי מן הבית, ומצד שני משמע, שהוא יצא אל פתח הבית, ולכן אמרינן, שהכהן צריך לעמוד בסמוך לפתח הבית.

לאחר שהוסגר הבית שבוע, הרי אם עמד הנגע בעיניו, הוא מסגיר אותו עוד שבוע. ואם עמד הנגע בעיניו גם בסוף שבוע שני, או שהנגע פשה בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני, הרי הוא חולץ את האבנים שנראו בהם הנגע, ומחזיר לשם אבנים אחרות, ומסגיר אותו עוד שבוע, ואם לאחר מכן חזר הנגע לבית, הרי הוא נותץ את כל הבית.

סדר חליצת האבנים בסוף שבוע שני:

א. יחלוץ מהכותל את האבנים שנראה בהם הנגע.

ב. ישליך את האבנים המנוגעות אל מקום טמא.

ג. יסיר את העפר [הטיח] שסביב למקום הנגע.

ד. ישליך את העפר ההוא אל מקום

ה. יקח אבנים אחרות ויניח אותם בכותל, במקום שהיו האבנים המנוגעות. ו. יטוח את הבית מחדש⁽³⁶⁾.

מבארת המשנה, ואומרת:

ובא הכהן בסוף השבוע הראשון של ההסגר, וראה, אם פשה הנגע, הרי הדין מפורש בתורה –

"ויצוה הכהן וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע, והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר, אל מקום טמא",

"ואת הבית יקציע מבית סביב, ושפכו את העפר אשר הקצו אל מחוץ לעיר, אל מקום טמא",

"ולקחו אבנים אחרות, והביאו אל תחת האבנים, ועפר אחר יקח וטח את הבית".

מדייקת המשנה מהפסוק "ולקחו אבנים אחרות":

אינו נוטל אבנים מצד זה של הבית, ומביא לצד זה [במקום האבנים המנוגעות], אלא יקח אבנים ממקום אחר, מחוץ לבית, ויביא אותם אל מקום

את כל הבית. וכתב המשנה אחרונה, שלכן לא כתבה התורה שיטוח תחת העפר הקודם, כמו שכתבה התורה לגבי האבנים, כיון שהטיחה צריכה להיות בכל הבית. אך החזון איש [י ח] תמה על זה, שמלשון הפסוקים לא משמע כן.

35. התפארת ישראל כתב, שאין צריך לעמוד סמוך לפתח הבית, אלא שלא יבא לביתו, אך בכל הדרך לביתו יכול להסגיר לכתחילה. אמנם מדברי הראשונים לא משמע כן.

36. הרמב"ם [פ"ו ה"ב] כתב, שצריך לטוח

הנגע.

אחת מנוגעת⁽³⁷⁾,

ולא יביא עפר מצד זה של הבית, ומביא לצד זה, בכדי לטוח את הבית, אלא יביא טיח ממקום אחר, מחוץ לבית, שהרי נאמר "ועפר אחר יקח".

ולא יביא סיד מכל מקום. שהסיד לא נחשב ל"עפר", אלא יביא טיח ממקום אחר, ויטוח את הבית.

וכן כאשר הוא מביא אבנים אחרות במקום האבנים המנוגעות, אינו מביא לא אבן אחת תחת שתים אבנים מנוגעות, ולא שתים אבנים תחת אבן

אלא מביא שתים אבנים אחרות תחת שתים אבנים המנוגעות, או תחת שלש, או תחת ארבע, וכן יוכל להביא שלש או ארבע אבנים אחרות, תחת שתים אבנים מנוגעות,

לפי שנאמר "וחלצו את האבנים" "והביאו אבנים אחרות", ומשמע שיחלוץ לכל הפחות שתי אבנים, ויביא במקומם לכל הפחות שתי אבנים, אך יוכל לחלוץ או להביא גם יותר משתי אבנים.

כאשר חולץ את האבנים, הרי גם השכן

37. יש לעיין, איך תיתכן מציאות שהוא חלץ רק אבן אחת? הרי רבי עקיבא סובר שאין הנגע מטמא עד שיראה הנגע על שתי אבנים, ואם כן הוא צריך לעולם לחלוץ לכל הפחות שתי אבנים?

ואין לומר שכונת המשנה, שלא יניח שתי אבנים במקום שהיה מתחילה אבן אחת מנוגעת, אלא כנגד כל אבן מנוגעת יניח אבן אחת חדשה, כי אי אפשר לומר כן, שהרי בתוספתא כתוב, שיכול להניח ארבע אבנים חדשות תחת שלש אבנים מנוגעות או שתים שהיו מתחילה, ומה החילוק בין ארבע אבנים תחת שתים, לשתי אבנים תחת אבן אחת? ונאמרו בזה באחרונים מספר תירושים:

א. המשנה אחרונה תירץ, שזה גופא המשנה באה לומר, שלא מספיק שיחלוץ רק אבן אחת מנוגעת, אלא הוא צריך לחלוץ את כל האבנים שנראו בהם הנגע. אמנם, אם חלץ את שתי האבנים, יוכל להניח שתי אבנים במקום שהיה מקודם רק אבן אחת, וכמו שמוכח מהתוספתא. וכעין זה כתב גם המים טהורים.

ב. הרש"ש תירץ, שהמשנה חולקת על התוספתא. שלפי התנא של המשנה אינו יכול להניח שתי אבנים במקום שהיה אבן אחת, והוא הדין שאינו יכול להניח ארבע אבנים תחת שתים. ולפי התנא של התוספתא, הרי הוא יכול להניח ארבע תחת שתים, וכן שתים תחת אחת. אך דבריו תמוהים, שהרי גם בתוספתא כתוב שאינו יכול להניח שתים תחת אחת, ומכל מקום הוא יכול להניח ארבע תחת שתים, ושוב קשה מה החילוק ביניהם?

ג. התפארת ישראל [בועז ז] תירץ, שכאשר חלץ אבן אחת, קודם שחלץ את השניה, אינו יכול להניח במקומה שתי אבנים, ובאופן הזה מדובר במשנה, ורק לאחר שחלץ את שתיהן, יוכל להניח במקומם אפילו ארבע אבנים, וצריך ביאור מה הסברה לחלק בזה?

ועוד חילק התפארת ישראל, שאינו יכול להניח שתי אבנים במקום שהיה רק אבן אחת, אך יכול להניח אבן אחת במקום כל אבן, ומניח עוד אבן שלישית באמצע, במקום שבין שתי האבנים, ובאופן הזה מדובר בתוספתא.

ד. החזון איש [ט יב] תירץ, ששיעור

מבארת המשנה:

שניהם חולצין את האבנים, זה שנראה הנגע בביתו, והשכן שמעבר לכותל, **שניהם קוצעין את הטיח** שסביב האבנים, **שניהם מביאין את האבנים** במקום האבנים שחלצו⁽³⁸⁾,

אבל הוא לבדו מביא את העפר, בכדי לטוח מחדש את הבית.

שמהצד השני של הכותל, צריך לחלוץ את האבנים שלו, שהם כנגד האבנים המנוגעות,

מכאן אמרו – אוי לרשע ואוי לשכנו! אוי לרשע שנראה הנגע בביתו, שהוא צריך לחלוץ את האבנים המנוגעות, [שהנגעים באים כעונש על חטא של לשון הרע]. ואוי לשכנו, שאף הוא צריך לחלוץ את האבנים שלו, אפילו שהוא לא חטא, ולא נראה הגע בביתו.

כיון שאין בהם נגע. והקשה על זה **המשנה אחרונה** כמה קושיות:

א. לקמן פי"ג מ"ב שנינו, שהאבן שבזוית, כלומר, אבן שהיא בכל עובי הכותל, ומשמשת את שני הצדדים של הכותל, כשהוא חולץ חולץ את כולה, שכיון שהוא צריך לחלוץ את כל האבן שנראה בה הנגע, הרי הוא חולץ גם את מה שבצד השני, כיון שזה אבן אחת, וכשהוא נותץ אינו צריך לנתוץ את כולה, אלא את מה שבצד שלו, ופירשו הרע"ב והר"ש, שצריך לחלוץ את כולה כדרשינן "וחלצו" מלמד ששניהם חולצים. וקשה, שבמשנתנו דורשים מהפסוק, שהשכן צריך לסייע בחליצת האבן שבבית המנוגע, ומנין לדרוש שתי דרשות מפסוק אחד?

ב. איך אפשר לומר "אוי לשכניו", כאשר כל הדין המוטל עליו זה רק לעזור לשכינו, הרי אין לו הפסד כלל, שאינו צריך לסתור את הכותל שבביתו?

ג. מדוע המשנה לא אומרת, שאינו צריך לטפל עמו בנתיצה, מפני שהנתיצה נאמרה בלשון יחיד, "ונתץ את הבית", ואף שכבר מבואר בפי"ג שאינו צריך לנתוץ את האבנים

האבנים שנראה בהם הנגע מבואר בתוספתא, שהם כמשא שני בני אדם, ואם נראה הנגע באבנים קטנות יותר אין זה נגע, וכן שיעור האבנים שצריך להניח תחתיהם הוא לכל הפחות שתי אבנים בשיעור משא שני בני אדם. וחידושה המשנה, שצריך להניח אבן גדולה תחת אבן גדולה, אך אם יניח שתי אבנים גדולות תחת אבן אחת, ובמקום האבן השנייה יניח אבנים קטנות, אינו מועיל, שהרי במקום האבן השנייה לא הניח אבן כשיעור הראוי, ועיקר החיסרון במשנה, שהניח "שתים תחת אחת" הוא, שבאבן השנייה לא הניח אבן כשיעור. אך אם יניח אבן גדולה תחת כל אבן מנוגעת, אף שהם קטנות מהאבנים שהיו שם קודם, והוא משלים את השאר באבנים קטנות, הרי זה מועיל, שעיקר הדין הוא, שיניח אבן גדולה אחת תחת כל אבן גדולה שהיה בה הנגע. ובתוספתא מדובר שהניח ארבע אבנים תחת שתים, והיו בהם לכל הפחות שתי אבנים כשיעור.

38. **הרע"ב** פירש, שהשכן מסייע עמו בחליצה ובקיצוע, ובהבאת האבנים, אך אינו צריך לחלוץ את האבנים שבצד השני של הכותל,

שנאמר "ועפר אחר יקח וטח את הבית",
 שהטיחה נאמרה בלשון יחיד, ולכן אין
 חבירו מטפל עמו בטיחה. אך החליצה
 והקיצוע והבאת האבנים נאמרו בלשון
 רבים, לומר, שזה מוטל גם על מי שנראה
 בביתו, וגם על השכן שמעבר לכותל.

משנה ז :

לאחר שהביא אבנים אחרות וטח את
 הבית, הרי הכהן מסגיר את הבית שבוע
 נוסף.

שהרי כבר כתבה כן המשנה לקמן, שהרי זה
 אותו דין.

וכתב המשנה אחרונה, שלדבריו מובן מדוע
 הוסיפה המשנה "אין חבירו מטפל עמו
 בטיחה", הרי כבר כתוב שהוא לבדו מביא את
 העפר? אך לדבריו כתוב כאן דין אחר, שאינו
 צריך לסייע לבעל הבית המנוגע לטיח את
 ביתו, ואין זה הדין הנאמר ברישא שהשכן לא
 צריך לטוח את הבית שלו.

אך קשה לפי זה, **שבתורת כהנים** מבואר,
 שאם בצד השני של הכותל יש גינה או חצר,
 שגם אם יראה שם הנגע אינו מטמא, אין
 השני צריך לטפל עמו בחליצת האבנים, ואם
 נאמר שהדין ששניהם חולצים הוא, שצריך
 לחלוץ את כל עובי הכותל, מדוע יש הבדל
 האם הצד השני הוא בית או שהוא גינה
 וחצר, הרי מדין הבית הוא צריך לחלוץ את
 כל עובי הכותל?

ולפיכך כתב **החזון איש** [ני ב] דרך שלישית,
 ש"שניהם חולצים" הכוונה היא, כיון שצריך
 לחלוץ את כל עובי הכותל, לכן כל אחד צריך
 לטפל בשל עצמו, שחליצת האבנים שבצד
 השני של הכותל מוטלת על השכן, ולא על
 בעל הבית שנראה הנגע בביתו. ולכן בכותל
 שהצד השני הוא חצר או גינה, אף שודאי
 צריך לחלוץ את כל עובי הכותל, מכל מקום
 אין החליצה מוטלת על בעל החצר, אלא על
 בעל הבית שבביתו נראה הנגע, שהוא צריך
 לחלוץ את כל עובי הכותל.

שבביתו, מכל מקום עדיין צריך להשמיע
 שאינו צריך לסייע בנתיצה של הבית
 המנוגע?

ולכן פירש המשנה אחרונה שלא כמו
 שפירש הרע"ב, אלא "שניהם חולצים" הכוונה,
 שגם השכן צריך לחלוץ את האבנים שבכותל
 שלו שהם כנגד האבנים שנראה בהם הנגע,
 משום שהדין חליצה אינו רק על האבנים
 שנראה בהם הנגע, אלא על כל האבנים
 שבעובי הכותל שהם כנגד האבן המנוגעת. וכן
 צריך השכן לקצע את הטיח שבכותל שלו,
 וצריך להביא אבנים אחרות במקום האבנים
 שחלץ אותם, אך אין צריך לטוח את הבית,
 ויכול להשאיר את הבית כמו שהוא. ולכן
 כתבה המשנה "אוי לשכינינו", כיון שיש לו
 הפסד בסתירת הכותל.

ומה ששינו לקמן בפ"ג שהאבן שבזוית
 חולץ את כולה, אין זה דוקא באבן שבזוית,
 אלא אפילו כאשר ישנם בעובי הכותל כמה
 אבנים הרי הוא חולץ את כולם, אלא נקטה כן
 המשנה לרבותא, שאפילו באבן אחת אינו
 צריך לנתוץ את כולה, אלא את מה שברשותו.
 ולפי זה מיושבת הקושיה, מדוע כתב הר"ש
 שהמקור שהוא צריך לחלוץ את כל האבן, זה
 מהפסוק "וחלצו" מלמד ששניהם חולצים,
 שהרי זה אותו דין כמו שנאמר במשנה כאן,
 שצריך לחלוץ את כל עובי הכותל, ואין כאן
 שני דינים כלל. וכן מיושבת הקושיה מדוע לא
 נקטה המשנה שהוא לבדו נותץ את הבית,

בא הכהן בסוף שבוע, וראה אם חזר⁽³⁹⁾ הנגע לבית⁽⁴⁰⁾, הרי דינו מפורש בתורה –

”ונתץ את הבית, את אבניו, ואת עציו, ואת כל עפר הבית, והוציא אל מחוץ לעיר, אל מקום טמא”.

הפשיון הסמוך לנגע, שיעורו כל שהוא. שאם בסוף שבוע ראשון או שני של ההסגר, פשה הנגע כל שהוא בסמוך לנגע, הרי הוא טעון חליצה.

והפשיון הרחוק, שיעורו כגריס. שאם בסוף השבוע הופיע בבית נגע נוסף בשיעור כגריס, הרי זה נחשב לפשיון, ויחלוץ את כל האבנים שנראו בהם הנגע.

והנגע החוזר בבתים, שיעורו כשני גריסין. שאם לאחר שחלץ את האבנים, והסגיר את הבית שבוע נוסף, חזר הנגע לבית בשיעור שני גריסים, [שזהו שיעור הנגע בנגעי בתים], הרי הוא נותץ את

39. בתורת כהנים מבואר, שבין אם חזר הנגע לאותו מקום שהיה הנגע מקודם, בין אם חזר למקום אחר שבבית, הרי כל הבית טעון נתיצה. וראה ברמב”ן בפירושו על התורה שביאר, שאם חזר שוב הנגע לבית, זה סימן ששורה על כל הבית רוח רעה, ולא רק על אותם האבנים שנראה בהם הנגע, ולכן כל הבית טעון נתיצה.

ובמשנה אחרונה הקשה, שלגבי נגעי בגדים שנינו, שאם חזר הנגע על המטלית, הרי הוא שורף את הבגד, אך מציל את המטלית, ואינו שורף אותה, ומדוע בנגעי בתים, הוא צריך לנתץ גם את האבנים שהביא לאחר החליצה?

ותירץ החזון איש [י 1], שיש חילוק בין נגע החוזר בנגעי בגדים לנגע החוזר בנגעי בתים. בנגעי בתים, הנגע החוזר הוא נגע חדש, ואין לו שייכות עם הנגע הקודם, ומכל מקום חידשה התורה, שכיון שהנגע הופיע לאחר חליצה, הרי כל הבית טעון נתיצה, ולכן גם האבנים שהוסיף אחר כך טעונים נתיצה. אך בנגעי בגדים, הבגד טעון שריפה מחמת שהוא הוחלט לטומאה, והמטלית שלא הוסגרה מקודם, ולא הוחלטה לטומאה, אינה טעונה

שריפה, ועיין שם שחילק בכמה אופנים.

40. כתב החזון איש [ט יא], שאם חזר הנגע קודם שחלץ את האבנים, הרי זה נחשב לפשיון הרחוק, וחולץ את כל האבנים שנראה בהם הנגע.

אך אם חזר הנגע לאחר שחלץ את האבנים קודם שהסגיר אותו הכהן, נסתפק החזון איש, האם זה נחשב לנגע חדש, ואם יש בו שני גריסים, יסגיר אותו על שני הנגעים, כמו ששנינו לעיל [ג א], שבסוף שבוע המסגיר מסגיר, או שמא, כל שלא הסגיר אותו עדיין על הנגע הישן, זה עדיין נחשב לפשיון הרחוק, ויחלוץ גם את האבנים שנראה בהם הנגע החדש.

עוד נסתפק החזון איש, מה הדין באופן שהופיע בבית בסוף שבוע שני נגע נוסף, אך הוא פחות מגריס, שאינו נחשב לפשיון, האם כאשר הוא חולץ את האבנים שנראה בהם הנגע הישן, הרי הוא צריך לחלוץ גם את האבנים שנראה בהם הנגע החדש, או שמא, כיון שאינו נחשב לפשיון, ואין לו שייכות עם הנגע הישן, אין זה נחשב נגע כלל, ואינו טעון חליצה.

כל הבית. אך אם לא חזר הנגע בשיעור שני גריסים, הרי הבית טהור⁽⁴¹⁾.

הראשון, מדוע צריך ללמוד את זה מגזירה שוה, הרי אפשר ללמוד את זה מהמשמעות של המילה חוזר? ועוד הקשה, שהרי מדובר כאן באופן שפשה הנגע בסוף שבוע ראשו, ואם כן, כאשר חלצו את האבנים, היה בנגע יותר משני גריסים, ואם כן, מדוע מספיק שיחזור הנגע בשיעור שני גריסים, הרי צריך שיחזור הנגע לשיעור הראשון? וראה שם מה שכתב ליישב באופן אחר.

ובתוספות אנשי שם הביאו לתרץ בשם **החזון נחום**, שבנגע החוזר מסברא אמרינן שצריך שיהא בו שיעור נגע, שזהו שני גריסים, כדי שיחשב שחזר כאן נגע, ואם כן למה הוצרכה התורה לומר שצריך שיחזור בשיעור שני גריסים! אלא למדים מכאן, שפשיון הרחוק שיעורו בכגריס, וכדי שלא נלמד נגע החוזר מפשיון הרחוק, לכן הוצרכה התורה לומר, שנגע החוזר צריך שני גריסים.

41. הטעם שהפשיון הרחוק שיעורו בכגריס, מבואר בתורת כהנים, שלמדים בגזירה שוה מכל הנגעים, ששיעורם בכגריס, והטעם שנגע החוזר שיעורו בשני גריסים מבואר שם, שלמדים בגזירה שוה מנגעי בתים, ששיעורו בשני גריסים. והקשה **התוספות יום טוב**, מדוע פשיון הרחוק למדים מכל הנגעים ואילו נגע החוזר למדים מנגעי בתים?

ותירץ, שנגע החוזר על כרחק צריך שיהא בו לכל הפחות שני גריסים, שאם לא כן, אין זה נחשב שחזר הנגע, מפני ש"חוזר" משמע שחזר הנגע לשיעור שהיה מתחילה. אך לעומת זאת בפשיון הרחוק, הרי מסברא היה מספיק שיפשה כל שהוא, כדין פשיון הסמוך, אלא שחידשה התורה שהרחוק צריך שיהא בו שיעור נגע, ולכן למדים את הפחות שבנגעים, ששיעורם בכגריס.

והקשה על תירוץ זה **המים טהורים**, אם נאמר ש"חוזר" פירושו שחזר הנגע לשיעורו

פרק שלשה עשר

משנה א:

הרי הוא קולפו, צריך לקלוף את הטיח שבמקום הנגע, והוא טהור⁽¹⁾.

עשרה דינים בנגעי בתים הן:

- ג. הכהה בשני, נגע שעמד בעיניו בסוף שבוע ראשון, והוסגר שנית, ובסוף שבוע שני כהה למראה ירוק או למראה אדום, וההולך לו, נגע שהלך לגמרי בסוף שבוע שני,

א. הכהה בראשון, נגע שהוסגר במראה ירקרק [ירוק חזק] או אדמדם [אדום חזק], ובסוף שבוע ראשון נחלש מראה הנגע למראה ירוק או אדום, [שאינו מראה טמא],

הרי הוא קולפו, צריך לקלוף את הטיח שבמקום הנגע, והוא טעון צפרים, שכיון שעמד בעיניו שבוע אחד, אין הבית

ב. וההולך לו, נגע שהלך לגמרי בסוף שבוע ראשון,

וצריכים עוד הסגר, ולא משמע כן? ועוד קשה, שבמשנה כתוב "קולפו והוא טהור", ומבואר שאינו צריך עוד הסגר?

וצריך ליישב את דעת הר"ש, שמאחר ונאמר במפורש בפסוק רק טיחה, לכן למדים מכאן, שרפואת הבית תלויה בטיחה בלבד, וכיון שאין טיחה בלא קיצוע, הרי למדים שצריך גם לקלוף את הטיח, ולאחר מכן יטוח מחדש, אך אין צריך לחלוץ את האבנים, כיון שבפסוק לא נאמר חליצה. אך עדיין יש לעיין, מדוע הצריכה התורה לטוח מחדש את הבית, הרי מיד לאחר הקיצוע הבית טהור, ואם יחזור הנגע זה כבר יחשב לנגע חדש?

הרמב"ם [פ"טו ה"ב] **והרע"ב** כתבו, שקולף את מקום הנגע בלבד, והבית טהור, ומשמע שאינו צריך לטוח שוב את הבית, ושלא כדעת הר"ש והרא"ש והראב"ד, ואם כן, צריך ביאור מהו המקור שצריך לקלוף את מקום הנגע, [שאם המקור הוא מהפסוק שהביא הר"ש, הרי שם נאמר טיחה ולא קיצוע?]

והמשנה אחרונה ביאר, שהצריכו אותו לקלוף את מקום הנגע, משום שמצינו בנגעי בגדים, שאין הבגד נטהר עד שיכבס את הבגד,

1. המקור לדין הנאמר במשנה, שצריך לקלוף את מקום הנגע, אפילו שהנגע הלך לגמרי, כתבו הר"ש והרא"ש והראב"ד, שנאמר בתורה "ואם בא יבא הכהן, וראה והנה לא פשה הנגע בבית אחרי הטוח את הבית, וטיהר הכהן את הבית, כי נרפא הנגע", ומשמע שאין רפואה לבית אלא אחרי הטוח את הבית, ואף שבסוף שבוע ראשון אין צריך להביא צפרים, מכל מקום צריך שיטוח את הבית.

והקשה **המשנה אחרונה**, איך יתכן לומר שזהו המקור, הרי הפסוק מדבר באופן שחלצו את האבנים, ולאחר מכן ראה הכהן שהנגע לא פשה, ועל זה נאמר "כי נרפא הנגע", ואם כן, מדוע לא נאמר שיצטרכו גם לחלוץ את האבנים שבהם היה הנגע?

ובאמת **המים טהורים** נקט בדעת הר"ש, שצריכים גם לחלוץ את האבנים, ומה שכתבה המשנה "קולפו", זה כולל את כל סדר חליצת האבנים. אך הקשה, שאם כן, יצטרכו גם לתת לו שבוע נוסף של הסגר לראות האם יחזור הנגע, ואם נאמר כן, אין הבדל כלל בין נגע שפשה בסוף שבוע ראשון לנגע שכהה בסוף שבוע ראשון, ששניהם צריכים חליצה